

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 11CoP/5/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6416200949
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Halušková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2018:6416200949.2

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a sudcov JUDr. Renáty Deákovovej a JUDr. Jozefa Zlochu, vo veci starostlivosti o maloletého U. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, so sídlom A. T. Sytnianskeho 1180, 969 58 Banská Štiavnica, dieťa matky V. T., nar. XX.XX.XXXX, trvalým pobytom X. XX, XXX XX O. V., toho času V., X. konfederácia, zastúpenej Advokátskou kanceláriou GEREG & MESSINGEROVÁ, s. r. o., so sídlom Horná Strieborná 4, 974 01 Banská Bystrica a neurčeného otca, o návrhu starej matky U. M., nar. XX.XX.XXXX, trvalým pobytom XXX XX V. č. XXX a jej manžela L. M., nar. XX.XX.XXXX, trvalým pobytom XXX XX V. č. XXX, obidvoch zastúpených ŠKODA LEGAL s. r. o., so sídlom Dolná 6, 974 01 Banská Bystrica, za účasti osobitného subjektu JUDr. Zuzany Stavrovskej, komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím a za účasti prokurátora, o zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti, o odvolaní starej matky a jej manžela proti uzneseniu Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 19P 7/2016 - 1063 zo dňa 6. októbra 2017 takto

rozhodol:

- I. Uznesenie okresného súdu **p o t v r d z u j e**.
- II. Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej aj „súd prvej inštancie“, alebo „okresný súd“) uznesením zo dňa 6. októbra 2017 zastavil konanie (prvý výrok) a vyslovil, že nemá právomoc konať vo veci (druhý výrok). Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (tretí výrok) a trovy prekladu listín znáša štát (štvrtý výrok).

2. Z dôvodov uznesenia vyplýva, že predmetom konania bolo zverenie mal. U. T., nar. XX.XX.XXXX do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starej matky a jej manžela (ďalej aj „navrhovatelia“), nakoľko matka má záujem maloletého zobrať do zahraničia, kde pracuje. Navrhovatelia tvrdili, že zdravotný stav mal. U. vyžaduje maximálnu pozornosť (ADHD) a jeho matka nemá záujem o maloletého ani o jeho zdravotný stav, neprispieva na jeho výživu. Navrhovatelia sa o maloletého riadne starajú a od narodenia mu pomáhajú uplatniť sa v živote, dieťa má k nim vytvorený pozitívny a citovaný vzťah. Matka s návrhom nesúhlasila preukazujúc svoju schopnosť zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloletého a plnú integritu na území Švajčiarskej konfederácie, kde žije.

2.1. Okresný súd zistil, že matka pracuje od 08.10.2015 na čiastočný úväzok v spoločnosti Lolox AG, Lolipop, na pobočke letiska v Zürichu, v rozsahu 40%-80%. Zamestnávateľ matku hodnotí pozitívne, nezaznamenal u nej žiadne negatívne prejavy v správaní. Matka ako aj mal. U. sú v danej krajine povinne zdravotne poistení, obidvaja majú od 01.07.2016 uzavreté aj doplnkové poistenie. Mal. U. navštevuje od mája 2016 pravidelne školu vo Švajčiarsku, kde je pridelený do 2. triedy základnej školy v škole V.. Za účelom čo najrýchlejšieho osvojenia si nemeckého jazyka sa zúčastňuje intenzívneho vyučovania

nemčiny ako druhého jazyka. V štandardnej triede si našiel kamarátov, s ktorými sa hráva počas malých prestávok. Škola je v tesnom kontakte s matkou dieťaťa, ktorá sa voči nim správa transparentne, konštruktívne a je vždy dobre zastihnuteľná. Integrácia syna je pre matku veľmi dôležitá. Zo správy Psychiatrickej univerzitnej kliniky v Zürichu, Kliniky detskej a mládežníckej psychiatrie a psychoterapie bolo zistené, že mal. U. má naplánované pravidelné termíny v ambulanciách kliniky. Z predložených potvrdení registra obyvateľov vyplynulo, že k 23.01.2017 mala matka ako aj mal. U. T. potvrdený pobyt na adrese XXXX V., T. 1, pričom nájomcom bytu bol priateľ matky L. V.; prenajímateľ udelil matke s mal. U. súhlas na užívanie daných priestorov až do dosiahnutia plnoletosti mal. dieťaťa.

2.2. Následne navrhovatelia okresnému súdu oznámili svoje poznatky získané neoznámenou návštevou matky maloletého dieťaťa vo Švajčiarsku. Matka sa s priateľom L. V. rozišla, nemá vlastné bývanie ani finančné prostriedky na zabezpečenie vlastného živobytia vo Švajčiarsku, ani na základné životné potreby pre mal. U.. Na výzvu súdu matka oznámila, že švajčiarske sociálne orgány (vládný úrad KESB vo Švajčiarsku, Feldstrasse 99, 8180 Bülach, pani Kord) prešetrovanie jej podmienok odmietli vykonať, rovnako podľa správy Psychiatrickej univerzitnej kliniky v Zürichu jej bolo odmietnuté vydanie správy ohľadom aktuálneho psychického stavu mal. U..

2.3. Vychádzajúc z uvedených informácií aj uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12CoP 21/2017-99 z 29.06.2017, ktorým potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie č. k. 22P 77/2016-66 o zastavení konania (o úpravu styku starých rodičov s mal. U.) z dôvodu nedostatku právomoci súd prvej inštancie konštatoval stratu svojej právomoci vo veci konať, ktorú je ako jednu z podmienok konania povinný skúmať v ktoromkoľvek jeho štádiu. Okresný súd vychádzal z nespornej skutočnosti, že mal. U. T. sa od 13.05.2016 zdržiava na území Švajčiarskej konfederácie. Na posudzovanú vec je potrebné aplikovať Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (Haag, 19.10.1996, ďalej aj „Dohovor“), ktorého zmluvnými stranami sú Slovenská republika aj Švajčiarska konfederácia. Konštatoval, že pre určenie právomoci členského štátu je podstatný obvyklý pobyt maloletého dieťaťa, ktorý sa určuje na základe niekoľkých objektívne existujúcich okolností. Je potrebné objektívne hodnotiť stupeň sociálneho začlenenia maloletého dieťaťa do daného prostredia, dĺžku a pravidelnosť pobytu na území členského štátu. Ide o miesto vykazujúce určitú integráciu dieťaťa v rámci rodinného, sociálneho prostredia. Prihliada sa aj na podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu, miesto školskej dochádzky, rodinné a sociálne väzby dieťaťa a jeho jazykové znalosti a jazykové znalosti rodiča, s ktorým tam žije. Súdnym dvor Európskej únie vo svojich rozhodnutiach dáva prednosť fyzickej prítomnosti maloletého dieťaťa na území toho - ktorého členského štátu a obvyklý pobyt určuje predovšetkým v tom členskom štáte, kde má maloleté dieťa spolu so svojimi rodičmi (rodičom) ťažisko svojho života s ohľadom na jeho rodinný, sociálny i školský život. Štátne občianstvo dieťaťa sa pri zohľadňovaní otázky obvyklého pobytu berie len ako druhoradé kritérium.

2.3.1. Mal. U. sa so svojou matkou zdržuje na území Švajčiarskej konfederácie od 13.05.2016, kde absolvuje školskú dochádzku, je zdravotne poistený a je mu aj poskytovaná zdravotná starostlivosť. Matka ovláda úradný jazyk tejto krajiny, kde pracuje a má pravidelný príjem. Mal. U. v rámci svojej integrácie pravidelne absolvuje výuku úradného jazyka. Navštevuje školu so zameraním na integráciu detí z cudzích krajín, kde nadviazal priateľské vzťahy s inými deťmi. Matka sa o jeho štúdium a integritu v rámci kolektívu informuje a záleží jej na jeho plnej integrácii v krajine. Okresný súd zhodnotil, že tento pobyt nevykazuje len známky prechodného pobytu matky s jej dieťaťom, ale ide o ich dlhodobý pobyt v štáte, v ktorom matka hodlá s dieťaťom žiť natrvalo, čo osobne potvrdila aj v súdnom konaní. Skutočnosť, že mal. U. je štátnym občanom Slovenskej republiky nie je v prípade posudzovania zmeny obvyklého pobytu dieťaťa rozhodujúcim kritériom. V súčasnej dobe má mal. U. spolu s jeho matkou (ako jediným rodičom, ktorému prináležia rodičovské práva) vytvorené všetky sociálne (škola, priatelia, zdravotná starostlivosť,) aj kultúrne (krúžky...) či iné väzby na Švajčiarsko, v ktorom aktuálne žije. Zmenu obvyklého pobytu maloletého dieťaťa neovplyvňuje rozchod matky s jej priateľom, u ktorého mala zabezpečené bývanie. Matka si zabezpečila nové bývanie, čo je prejavom jej opravdivého záujmu zotrvať v danej krajine nastálo a integrovať sa do systému tejto krajiny. Aj keď okresný súd nemal aktuálne informácie o bydlisku matky, zo správ sociálnych úradov danej krajiny vyplynulo, že matka je pod ich plnou kontrolou, spolupracuje s nimi a tieto úrady nemajú dôvod neustále preverovať jej aktuálnu situáciu; o aktuálnej situácii matky majú prehľad a nemajú záujem tieto informácie vzhľadom na aktuálnu jurisdikciu danej krajiny oznamovať nášmu štátu (viď zamietavé správy sociálneho úradu alebo psychiatrickej kliniky). Okresný súd teda nemá možnosť v konaní, hoc aj začatom pred oprávneným premiestnením mal. U. na územie daného zmluvného štátu, pokračovať pre stratu právomoci vo veci

konať. Práve zmena obvyklého pobytu je podstatnou skutočnosťou pre zmenu právomoci súdu na konanie podľa Dohovoru. Keďže zmluvný štát súdu prvej inštancie nedal jednoznačnú odpoveď v súvislosti s dožiadanim o prevzatí právomoci, vo svojich podaniach poukazoval na integritu matky s prostredím ich krajiny aj na zmenu obvyklého pobytu mal. dieťaťa, preto okresný súd informoval súd daného členského štátu o tom, že konanie z dôvodu straty právomoci zastavuje. V prípade, že navrhovatelia trvajú na svojom návrhu na zverenie mal. U. do ich náhradnej osobnej starostlivosti, je potrebné obrátiť sa s návrhom na súd uvedeného členského štátu (Švajčiarskej konfederácie), ktorý jediný má v súčasnosti právomoc vo veci konať a rozhodnúť.

2.4. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie aplikujúc § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „C. m. p.“) tak, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania, nakoľko ani na strane jedného z nich nevzhladol dôvod na ich priznanie postupom podľa § 55 C. m. p..

2.5. V konaní vznikli trovy štátu vo výške 2006,08 € súvisiace s prekladom listín z nemeckého jazyka (doručených jednak zo strany matky ako aj zo strany dožiadaného orgánu) do slovenského jazyka. Okresný súd v súlade s § 58 C. m. p. rozhodoval o ich náhrade a dospel k záveru o nutnosti prekladu týchto listín z dôvodu prítomnosti cudzieho prvku v konaní (úradný jazyk krajiny pobytu matky a mal. dieťaťa). Ich preklad teda nezapríčinil ani jeden z účastníkov konania a nebolo by spravodlivé, aby tieto náklady znášali účastníci konania, preto okresný súd rozhodol, že tieto trovy znáša štát.

3. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podali v zákonnej lehote navrhovatelia (ďalej aj „odvolatelia“) odvolanie s návrhom, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a nesprávneho a neúplného zistenia skutočného stavu veci.

3.1. Poukázali na potrebu prihliadať pri posudzovaní obvyklého pobytu aj na podmienky a dôvody pobytu v cudzine u maloletého, ktorý bol vytrhnutý z prostredia, v ktorom vyrastal a mal zabezpečené všetky potrebné podmienky na zdravý rozvoj a vývoj. Matka sa s priateľom, u ktorého mali zabezpečené bývanie, rozišla a v konaní relevantným spôsobom nedokázala preukázať iné bývanie. Je otáznne, či matka bude mať záujem zotrvať vo Švajčiarskej konfederácii, nakoľko zabezpečiť aspoň minimálny štandard pre ňu a maloletého z čiastočného záväzku nebude možné. Rovnako je potrebné prihliadať na jazykové znalosti. Maloletý nemal ani základy z úradného jazyka Švajčiarska, preto je jeho integrácia do každodenného života komplikovaná. Zdôraznili potrebu prihliadať na záujem maloletého dieťaťa, ktorý musí byť nadradený záujmom ostatných účastníkov konania, na potrebu ochraňovať práva a záujmy maloletého. Okresný súd sám uviedol, že nemal žiadne informácie o novom bývaní matky s dieťaťom ani žiadnu súčinnosť od švajčiarskych úradov, ktoré by zhodnotili novú situáciu. De facto teda považoval bez ďalšieho skúmania za preukázané tvrdenia matky maloletého o sociálnej situácii. Okresný súd nemal žiadne relevantné informácie o aktuálnom skutkovom stave a o tom, či sú splnené podmienky pre ďalší zdravý vývoj dieťaťa. Nie je možné konanie zastaviť v čase, keď súd nemá informácie o aktuálnom skutkovom stave, pokiaľ tak neurobil už skôr v čase, keď mal preukázané riadne zabezpečenie bývania, sociálne, kultúrne a iné väzby maloletého.

4. Kolízny opatrovník maloletého vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že dôvody zastavenia konania považuje za opodstatnené, čo zopakoval aj v nasledujúcom vyjadrení.

5. Prokurátor Okresnej prokuratúry Žiar nad Hronom vo vyjadrení k odvolaniu navrhol potvrdenie odvolaním napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie, ktoré je vo výroku vecne správne. Zdôraznil, že mal. Y.sa od 13.05.2016, čo je viac ako rok, zdržiava na území Švajčiarska spolu so svojou matkou, kde navštevuje školu so zameraním na integráciu detí z cudzích krajín. Absolvuje hodiny výučby úradného jazyka, je zdravotne poistený a je mu poskytovaná zdravotná starostlivosť. Matka je na území Švajčiarska zamestnaná, má tam príjem a bydlisko. Vzhľadom na obvyklý pobyt maloletého na území Švajčiarskej konfederácie je potrebné aplikovať Dohovor. V zmysle jeho článku 5 ods. 1, ods. 2 v prípade zmeny obvyklého pobytu dieťaťa na území iného zmluvného štátu nadobudli s výnimkou ustanovenia článku 7 právomoc orgány štátu nového obvyklého pobytu dieťaťa. Ustanovenie § 9 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) ukladá súdu povinnosť bezodkladne zastaviť konanie, ak spor alebo vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky. Zdôraznil, že dôvodom zastavenia konania nebolo poskytnutie potrebnej súčinnosti švajčiarskymi úradmi, ako uvádzajú odvolatelia, ale nedostatok neodstrániteľnej procesnej podmienky konania, ktorou je právomoc súdu. Súd prvej inštancie

zastavil konanie po riadnom zistení skutočného stavu veci, ktorý smeroval aj k zisteniu a ustáleniu, či možno pobyt maloletého vo Švajčiarsku objektívne považovať za jeho obvyklý pobyt.

5.1. Uviedol aj, že odvolatelia mali v odvolaní aspoň stručne a konkrétne vysvetliť, v čom je úvaha súdu prvej inštancie nesprávna a z ktorých ustanovení právneho predpisu by mal okresný súd vychádzať. Neuvedli, ktoré konkrétne skutkové zistenia súdu prvej inštancie sú neúplné a nedostatočné a ktoré konkrétne dôkazy navrhovali vykonať a súd prvej inštancie ich nevykonával, nakoľko v odvolaní namietajú nesprávne a neúplné zistenie skutočného stavu veci.

6. Matka prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo vyjadrení k odvolaniu zdôraznila, že vo Švajčiarsku sa dlhodobo zdržiava niekoľko rokov, má tu vytvorené sociálne zázemie, do ktorého od 13.05.2016 začlenila aj svojho syna X.X. Maloletý v meste, v ktorom bývajú, riadne navštevuje školu, má tu veľa kamarátov, je riadne zabezpečená jeho zdravotná starostlivosť. Obaja sa prispôbili sociálnemu a spoločenskému životu tejto krajiny. Matka má pravidelný mesačný príjem, takže aj po tejto stránke sa o maloletého stará. Švajčiarska konfederácia je jednou z mála krajín, kde musia byť striktné dodržiavané všetky sociálne a rodinné normy existencie v jej spoločnosti.

6.1. Odvolatelia nijakým spôsobom v odvolaní nepoukázali na konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali ich stanovisko o nesprávnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie. Navrhla potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie súdom odvolacím ako vecne správneho.

7. Odvolatelia v replike zopakovali, že nie je relevantne preukázaný obvyklý pobyt maloletého a od počiatku je sporné, či má zabezpečené všetky potrebné podmienky na zdravý vývoj, najmä plnohodnotné bývanie, povinnú školskú dochádzku a iné nevyhnutné potreby, čo matka nepreukázala.

8. Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím vo vyjadrení k odvolaniu starých rodičov vyjadrila obavu nad skutočnosťou, že súd t. č. nedisponuje relevantnými informáciami o aktuálnom skutkovom stave ohľadom mal. X.X. T. Zo spisovej dokumentácie nie je isté, kde a s kým t. č. býva, či má matka zabezpečené nové bývanie, je zamestnaná, alebo či má nového partnera, či sa s maloletým zdržiavajú na území Švajčiarska. Rozhodnutiu okresného súdu o zastavení konania by mala predchádzať úzka spolupráca so švajčiarskymi orgánmi, ktoré by deklarovali, že maloletý je v poriadku a dlhodobo sa zdržiava na území Švajčiarska, kde sú zabezpečené podmienky pre jeho zdravý vývoj.

8.1. K vyjadreniu matky k odvolaniu uviedla, že jej tvrdenia by mali byť deklarované písomnými dôkazmi a potvrdeniami príslušných švajčiarskych orgánov, aby bolo nepochybné, že mal. Marco sa dlhodobo zdržiava na území Švajčiarska, je začlenený v školskej komunite a ovláda jazyk a je mu poskytovaná pravidelná zdravotná starostlivosť.

9. Matka vo svojom vyjadrení uviedla, že je nespochybniteľné, že so svojím synom U. od 13.05.2016 žije na území Švajčiarska. Bolo preukázané, že maloletý tu chodí riadne do školy, je zdravotne poistený a z iniciatívy matky sú pod správou sociálnej pracovníčky N. B.. Matka na základe výziev súdu žiadala u tejto pracovníčky o vykonanie kontrol v byte, avšak na úrade jej pracovníci jednoznačne povedali, že nemajú dôvod opakovane vykonávať už vykonané kontroly a neodporúčali ani vycestovanie U. na územie Slovenskej republiky, o čom konajúcejmu súdu zaslala elektronickú komunikáciu. Z vyjadrenia tejto pracovníčky je zrejma pravdivosť všetkých skutočností uvádzaných matkou.

10. Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím vo vyjadrení k vyjadreniu odvolateľov k vyjadreniu matky z 28.12.2017 uviedla, že neobsahuje skutočnosti, ku ktorým by sa mohla vyjadriť, pridrižiava sa preto predošlého vyjadrenia.

11. Odvolací súd po zistení, že odvolanie podali včas účastníci konania proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 2 ods. 1 C. m. p., § 355 ods. 2, § 357 písm. d) a § 362 ods. 1 C. s. p.), preskúmal uznesenie napadnuté odvolaním podaným starou matkou maloletého dieťaťa a jej manželom (§ 62, § 63 C. m. p.) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 C. s. p. a contrario v spojení s § 177 ods. 2 písm. c) a § 329 ods. 1 prvá veta C. s. p.) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, preto napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 C. s. p.). Odvolací súd sa v zásade stotožnil (§ 387 ods. 2 C. s. p.) so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie veci a svoje rozhodnutie, logické a presvedčivé, odôvodnil v súlade

s ustanovením § 236 C. s. p. v spojení s § 220 ods. 2 C. s. p.. Na zdôraznenie správnosti uznesenia súdu prvej inštancie a vzhľadom na potrebu vysporiadať sa s tvrdeniami odvolateľov v odvolaní odvolací súd dopĺňa ďalšie dôvody.

12. Podľa § 9 Civilného sporového poriadku ak spor alebo vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, súd konanie bezodkladne zastaví.

13. Podľa článku 5 odsek 2 Dohovoru o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (Haag, 19.10.1996), ktorý bol oznámený Ministerstvom zahraničných vecí SR pod č. 344/2002 Z. z. ak dôjde k zmene obvyklého pobytu dieťaťa na územie iného zmluvného štátu, nadobudnú s výnimkou ustanovenia článku 7 právomoc orgány štátu nového obvyklého pobytu dieťaťa.

14. Právomocou sa všeobecne rozumie oprávnenie štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú mu zverené zákonom. Dôsledkom prekročenia právomoci je vydanie ničotného aktu (tzv. paaktu), ktorý nemá právne účinky.

14.1. Právomoc súdu predstavuje súhrn jeho oprávnení a povinností pri prejednávaní a rozhodovaní vecí vyplývajúcich z porušenia alebo ohrozenia subjektívnych práv. Nedostatok právomoci súdu je neodstrániteľnou vadou konania, následkom ktorej je zastavenie konania.

15. Keďže Švajčiarska konfederácia nie je členským štátom Európskej únie, pri posudzovaní právomoci súdu v prejednávanej veci (§ 3 C. s. p.) nie je možné aplikovať nariadenie známe ako tzv. Brusel II a alebo Brusel II bis. Švajčiarska konfederácia a Slovenská republika nemajú uzatvorenú dvojstrannú zmluvu o právnej pomoci, ktorá by riešila uvedenú otázku, obidve sú však zmluvnými stranami Dohovoru. Dôležitý je jeho článok 1 ods. 2, podľa ktorého na účely Dohovoru výraz „rodičovské práva a povinnosti“ zahŕňa rodičovskú moc, alebo iný podobný vzťah, ktorý určuje práva, oprávnenia a povinnosti rodičov, opatrovníkov alebo iných zákonných zástupcov k osobe alebo majetku dieťaťa. Dohovor o právach dieťaťa uznáva v článku 5 aj zodpovednosť členov širšej rodiny pri usmerňovaní dieťaťa v súlade s rozvíjajúcimi sa schopnosťami. Odvolací súd dopĺňa, že dieťa má právo nielen na zachovanie vzťahov so svojimi rodičmi, ale aj právo na zachovanie svojej totožnosti a rodinných zväzkov v súlade so zákonom. Preto je do pojmu iného podobného vzťahu patriaceho pod pojem „rodičovské práva a povinnosti“ uvedený v článku 1 ods. 2 Dohovoru potrebné zahrnúť aj právny pomer maloletého dieťaťa s jemu blízkymi osobami. Prijímať opatrenia na ochranu dieťaťa alebo jeho majetku majú v zmysle článku 5 ods. 1 Dohovoru justičné alebo správne orgány zmluvného štátu, kde má dieťa svoj obvyklý pobyt. Pri zmene obvyklého pobytu dieťaťa (na rozdiel od nariadenia Brusel II bis) nadobudnú právomoc orgány štátu nového obvyklého pobytu dieťaťa (s výnimkou ustanovenia článku 7, ktorý sa týka neoprávneného premiestnenia dieťaťa).

16. V prejednávanej veci bolo pre správne ustálenie právomoci súdu nevyhnutné vyriešiť otázku obvyklého pobytu maloletého dieťaťa.

16.1. K pojmu obvyklý pobyt sa vyjadril Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí C-497/10 Mercredi z 22.12.2010, v zmysle ktorého použitie prídavného mena „obvyklý“ umožňuje dospieť k záveru, že bydlisko musí vykazovať určitú stabilitu alebo pravidelnosť. Aj keď tento rozsudok poskytuje výklad ustanovení nariadenia Brusel II bis (ďalej aj „nariadenie“), podľa odvolacieho súdu predstavuje výkladové pravidlo pojmu obvyklého pobytu dieťaťa použiteľné aj pri Dohovore. Kritériá právomoci sú konštruované tak, aby zodpovedali najlepšiemu záujmu dieťaťa, a najmä kritériu blízkosti. Súdny dvor rozhodol, že pojem „obvyklý pobyt“ v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia zodpovedá miestu, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia, majúc na pamäti všetky osobitné skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu.

17. Odvolatelia nespochybnili kritériá, podľa ktorých súd prvej inštancie ustálil miesto obvyklého pobytu maloletého dieťaťa.

17.1. Popierali, že sa maloletý U. T. od 13.05.2016 doposiaľ zdržiava na území Švajčiarskej konfederácie a pochybnosť vyjadrila aj komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím. Odvolací súd z obsahu spisu nezistil opak. Matka maloletého relevantne preukázala, že švajčiarske orgány s právomocou vo veciach starostlivosti o maloletých, resp. zdravotnícke zariadenie odmietli opakovat

sociálne šetrenie a podať opakovanú správu o skutočnostiach, ktoré už boli zistené. Odvolatelia ani komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím neprejavili nijakú pochybnosť o riadnom plnení úloh týmito orgánmi, resp. zdravotníckym zariadením a ani odvolací súd nemá dôvod pochybovať o tom, že situácia matky a dieťaťa je monitorovaná, v prípade jej zmeny by sociálne šetrenie vykonané bolo a prípadná nepriaznivá situácia maloletého by bola riešená.

17.2. Ako vyplýva z obsahu spisu, maloletý U. bol presťahovaný do cudziny svojou matkou. Nemožno poprieť potrebu postupnej integrácie maloletého do bežného života v krajine, ktorá bola dovtedy pre neho cudzia. Orgány Švajčiarskej konfederácie monitorujúce maloletého, školské zariadenie (zamerané na integráciu detí z iných krajín), ktoré navštevuje ani jeho ošetrojúci lekár však nezistili, že maloletý má so začleňovaním do nového prostredia výraznejšie problémy; naopak, v detskom kolektíve si našiel kamarátov, absolvuje výuku úradného jazyka. Tvrdenie odvolateľov, že pre matku maloletého nebude možné zabezpečiť pre ňu a pre dieťa z čiastočného záväzku (odvolatelia mali zrejme na mysli čiastočný pracovný úväzok) aspoň minimálny štandard, nie je ničím podložené.

18. Odvolací súd sa stotožňuje s odvolateľmi, že záujmom ostatných účastníkov musí byť nadradený záujem maloletého dieťaťa.

18.1. Na najlepší záujem dieťaťa ako prvoradé hľadisko pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi odkazuje článok 3 ods. 1 aj článok 18 Dohovoru o právach dieťaťa. Koncepcia najlepšieho záujmu dieťaťa má zložku hmotného práva, procesného práva a základného výkladového právneho princípu. Hmotné právo zakladá právo dieťaťa na posúdenie jeho najlepšieho záujmu a jeho prvoradé zohľadnenie v situácii, keď sa s cieľom rozhodnúť o danej veci posudzujú rôzne záujmy. Ako konštatuje Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 14 (2013) z 29.05.2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu (č. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa) obsah komplexného pojmu najlepší záujem dieťaťa treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov. Najlepší záujem dieťaťa ako pružný a adaptabilný pojem treba prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa, zohľadniť jeho osobný kontext, situáciu a potreby. Najlepší záujem dieťaťa pri jednotlivom rozhodnutí treba určiť vo svetle špecifických okolností situácie konkrétneho dieťaťa. Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa je jedinečnou činnosťou, ktorú treba uskutočniť vo svetle konkrétnych okolností každého dieťaťa súvisiacich s jeho individuálnymi charakteristikami, napríklad vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, sociálny kontext, v ktorom dieťa žije (prítomnosť alebo absencia rodičov, kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi, prostredie, v ktorom dieťa žije z pohľadu bezpečnosti) atď. Do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa zahŕňame aj jeho názory, identitu, starostlivosť, ochranu a bezpečnosť dieťaťa, jeho zraniteľnosť (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine atď.), právo na zdravie, na vzdelanie.

18.2. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie pri určení obvyklého pobytu v prípade maloletého U. T. nezohľadnil len jeho fyzickú prítomnosť vo Švajčiarsku trvajúcú v čase jeho rozhodovania viac ako jeden rok, pretože dĺžka pobytu maloletého v prostredí, v ktorom sa nachádza, nie je rozhodujúcim kritériom. Okresný súd správne vyvodil, že prítomnosť mal. U. v uvedenej krajine nemá dočasný ani príležitostný charakter, pričom starostlivo zhodnotil všetky skutkové okolnosti napĺňajúce definíciu obvyklého pobytu. Maloletý vo Švajčiarsku navštevuje školské zariadenie, absolvuje jazykovú prípravu, je zaradený do zdravotnej aj sociálnej starostlivosti. Matka maloletého vo Švajčiarsku žije dlhodobo, niekoľko rokov, má zabezpečený príjem a na jej starostlivosť o maloletého dohliadajú príslušné orgány Švajčiarskej konfederácie. V zmysle Dohovoru potom okresný súd správne ustálil, že maloletý nemá obvyklý pobyt v Slovenskej republike a súdy Slovenskej republiky nemajú právomoc konať vo veci, správne konanie bezodkladne po ustálení miesta obvyklého pobytu maloletého zastavil (§ 9 C. s. p.) a vyslovil, že nemá právomoc konať vo veci (prvý, druhý výrok). O akýchkoľvek záležitostiach spätých s výchovou, výživou a starostlivosťou o maloletého U. môže rozhodnúť len súd, ktorý je nositeľom právomoci, čo je súd Švajčiarskej konfederácie.

19. Odvolatelia formálne podali odvolanie voči celému uzneseniu súdu prvej inštancie, vo vzťahu k tretiemu a štvrtému výroku ale neuviedli žiadne odvolacie dôvody. Ide však o výroky závislé od rozhodnutia o napadnutých výrokoch, v prípade ktorých odvolací súd nie je rozsahom odvolania viazaný (§ 379 písm. a) C. s. p.), preto ich podrobil odvolaciemu prieskumu. Tretí výrok o trovách konania účastníkov je vecne správny a zodpovedá zákonnej úprave § 52 C. m. p.. Štvrtý výrok o trovách je vecne

správny, zodpovedá správnej zákonnej úprave § 57 C. m. p. aj § 58 C. m. p. (ide o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí), na ktorú odkázal okresný súd.

20. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 52 C. m. p.. Návrh na rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy odvolacieho konania podaný nebol (§ 57 C. m. p.).

21. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 C. m. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 C. m. p.), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- Eur (§ 382 ods. 1 C. m. p.), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 C. m. p.) alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnenne premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 C. m. p.) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 C. m. p.).